Zaterdag 17 October 1942 DAGBLAD 59ste Jaargang, No. 3730

AMIGOE DI CURACAO

Dit blad verschijnt dagelijks (behalve 's Zondags)
Abonnementsprijs voor het Gebiedsdeel
f 1.50 per maand [Aruba f 2.—] bij vooruitbetaling.
Afzonderlijke nummers f 0.10.

Adm.: Tel., 1550. Redactie Tel. 1858.
Hoofdredacteur: Dr. JOH. HARTOG
Spreekuur van de Redactie 16—18 uur.
Bureaux: Conscientiesteeg 27—29.
Adres: Postbus 80, Willemstad.
Uitgeefster: Paulus-drukkerij.

Kantoor Verenigde Staten: M. D. BROMBERG & Asso. Inc.
19 to 25 West 44th Street, New York N. Y.
Kantoor voor Redactie en Administratie Aruba:
J. E. CROES, Postbus 14, Nassaustraat, Oranjestad, Telef. 38

Japanse landing op Guadalcanal.

Bittere gevechten tussen de grondstrijdkrachten gaande.

Russen wijken enigszins bij Stalingrad.

Uitbreiding van U. S. A.-operaties in Aleoeten.

Bevin: „Geallieerden zijn klaar voor het critieke ogenblik van de oorlog".

Russische doorbraak op Karelische land-engte.

NOORDAMERIKANEN BEZETTEN NIEUW EILAND IN ANDREANOF-GROEP.

De Noordamerikaanse militaire leiding in Alaska deelde mede, dat de Noordamerikaanse troepen een ander eiland in de Andreanoff-groep van de Aleoeten hebben bezet. De bezetting werd beschreven als zijnde een „routine-operatie". Een Japans vliegtuig verscheen korte tijd na de bezetting en liet een tweetal bommen vallen op het nieuwe kampement. De bezetters leden hieraan evenwel geen verliezen. De Noordamerikaanse troepen ondervonden geen tegenstand, terwijl bij hun landingen geen enkele moeilijkheid in de weg werd gelegd door den vijand. De Japanse bommen, die door het vliegtuig werden neergelaten, vielen ver van het doel (Het Hoofdkwartier in Alaska, (AP) 16.10).

HET COMMUNIQUÉ VAN DE U.S.A.-MARINE.

Het Noordamerikaanse Marine-communiqué No. 156 luidt als volgt: „Zuidelijke deel van de Stille Oceaan: Een groot aantal vijandelijke troepen is geland op het eiland Guadalcanal en beschiet thans de Noordamerikaanse stellingen bij de Salomonseilanden. De volgende biezonderheden zijn ontvangen over de activiteiten bij de Salomonseilanden.

1). In de morgen van 14 October hebben onze vliegtuigen 9 vijandelijke vliegtuigen aangevallen en beschadigd. Deze machines stonden op het strand aan de Rekata-baai. 2). In de namiddag van deze zelfde dag zijn duikbommenwerpers van het leger en de marine met een gevechtsescorte van Guadalcanal opgestegen en hebben twee aanvallen uitgevoerd op vijandelijke transportschepen, die in de richting van het eiland voeren. Men leed slechts geringe schade. Een Noordamerikaans gevechtsvliegtuig is verloren gegaan. 3). In de nacht van 14 op 15 October beschoten vijandelijke vaartuigen ten Noorden van het eiland onze stellingen. Noordamerikaanse motortorpedo-boten hebben deze schepen aangevallen en waarschijnlijk een treffer op een kruiser geplaatst. In het gebied van Buinfasi heeft men drie grote groepen van vijandelijke schepen waargenomen. Tevens heeft men verschillende eenheden ten Zuid-Westen van de Salomonseilanden opgemerkt" (Washington, (AP) 16.10).

DE OPERATIES IN DE ALEOETEN.

Communiqué No. 155 van de Noordamerikaanse Marine luidt als volgt: „Noordelijk gebied van de Stille Oceaan: Op 11 October wierpen lange afstands bommenwerpers van het leger 6 ton aan brisant-bommen op het kampgebied te Kiska. Resultaten werden niet waargenomen. Op 14 October wierpen Liberator-bommenwerpers van het leger, vergezeld door Lightning-gevechtsvliegtuigen, brandbommen op het kampgebied te Kiska. Vele en grote branden werden veroorzaakt. Geen weerstand van vijandelijke vliegtuigen werd ondervonden. Onze gevechtsvliegtuigen beschoten en vernielden 3 vijandelijke watervliegtuigen op het water. Een onzer gevechtsvliegtuigen ging verloren. Twee gezonken schepen werden waargenomen als resultaat van vroegere bombardementen. Deze bevonden zich in de buurt van de haven van Kiska" (Washington, (AP) 16.10).

GEALLIEERDEN RUKKEN OP NAAR KOKODA.

Berichten van Nieuw Guinea deelden mede, dat de Geallieerde strijdkrachten oprukken in de richting van de Japanse basis te Kokoda op Nieuw Guinea en een krachtige druk op den vijand onderhouden in het gebied van de Templetons- oversteek aan de Noordzijde van de Owen Stanley keten. De berichten maken geen melding van een verdere Geallieerde vooruitgang, doch de correspondent van de „Melbourne Herald" zeide van het front, dat de opmars „meer wordt vertraagd dan tegengehouden" door de plotseling ondervonden Japanse weerstand. Noordamerikaanse Havoc- en Airacobra-vliegtuigen steunen de Geallieerde grondstrijdkrachten. Gisteren beschoten en bombardeerden zij de Japanse stellingen rond de Templetons-oversteek (Generaal MacArthurs Hoofdkwartier in Australië, (AP) 16.10)

EEN REDE VAN MINISTER BEVIN.

De Britse Minister van Arbeid Ernest Bevin verklaarde in een rede, dat de Geallieerde landen geheel klaar zijn voor het „critieke ogenblik van de oorlog", dat volgens hem thans geopend wordt. Hij zeide: „De Geallieerden hebben hun program en hun strategie en Groot Britannië weet welke bijdrage het kan doen — waar en wanneer."

Hij zeide, dat Hitler — door toe te geven dat Duitsland in het defensief gaat — valse vredesvoorstellen kan doen en het volk kan trachten te verdelen" (Londen, (AP) 16.10).

JOEGOSLAVIË'S DAPPEREN GUNNEN DEN NAZIES GEEN RUST.

Volgens berichten pas uit Serajewo te Istanbul ontvangen, zijn zo goed als alle mijn-ondernemingen en elk gebouw in het stadje Kupres in het Zuiden van Bosnië gelegen vernield tijdens een 15-daags gevecht tussen Mihailovitsj's Tsjetniks en de Croatische as-strijdkrachten.

De stad Kupres telt een bevolking van 25.000 zielen. De gevechten hadden plaats in de maand Juli en sedertdien was de staalfabriek in de omgeving van Zenica, die de grootste werkende fabriek in Joegoslavië buiten werking gesteld. Deze staalfabriek betrok haar ijzererts van Kupres om staal voor Duitsland te produceren. In die zelfde tijd woedde een ander gelijksoortig gevecht te Fortsja in het gebied van Serajewo. De Tsjetniks vielen aan en streefden er klaarblijkelijk naar de nazies uit Kupres te verdrijven. Het bericht zeide, dat ook Fortsja, aan de Zuidelijke oever van de Drina en 55 kilometer ten Zuid-Westen van Serajewo gelegen, werd verwoest. De slag duurde drie dagen en gaf den verdedigers van Kupres tijd om op adem te komen. De aanvallers beschoten de nazie-troepen met artillerie-vuur. In Serajewo hebben de Duitsers een infanterie-divisie met tanken artillerie-eenheden gestationeerd. Alle deze strijdmachten waren bij de gevechten te Kupres en Fortsja betrokken. De nazies werden gesteund door ongeveer 6000 Croaten van de Ustatsji-infanterie (Istanbul, (AP) 16.10).

MEER DAN 800 SERBEN GEARRESTEERD.

Ingelichte Balkan-bronnen te Istanbul zeiden, dat de Duitsers meer dan 800 Serben te Beograd hebben gearresteerd. Serbische couranten die te Istanbul ontvangen werden, gaven een communiqué van den Duitsen commandant in Beograd, waarbij bekend gemaakt wordt, dat „een groot aantal personen" die een opstand beraamden, is gevangen genomen (Istanbul, (AP) 17.10).

ONLUSTEN IN ONBEZET FRANKRIJK.

Volgens berichten aan de Zwitserse Pers heeft Lavals onder Duitse druk staande campagne om Franse „vrijwilligers" aan te werven voor Hitlers oorlogsindustrieën een golf van bloedige onlusten ten gevolge gehad in het onbezette gedeelte van Frankrijk. Men zeide, dat er bommen werden geworpen en dat de Vichy-Regering gewapende strijdkrachten in de arm moest nemen om met geweren en granaten tussenbeiden te komen en enkele van de meest ernstige opstootjes neer te slaan. Volgens de berichten hebben de troepen de spoorwegstations en andere strategische punten bezet. Vichy-bronnen gaven te kennen, dat de ambtenaren van Lavals Regering de omvang van de onlusten zo gering mogelijk deden uitkomen en zich wijs maakten, dat er nog geen bloed gevloeid heeft. Een bericht aan de „Tribune de Lausanne" noemde Lyon, een stad van 570.000 inwoners, en de kleinere dichtbij gelegen steden Chambery en Annecy als de plaatsen waar de opstootjes woeden. Het bericht zeide, dat ofschoon er nog geen voldoende biezonderheden zijn, „het bekend is, dat zich daar ernstige onlusten hebben voorgedaan zodat de openbare strijdmacht tussenbeiden moest komen en dat er bloed gevloeid is." De woede der Fransen vlamde op — aldus wordt gemeld — toen de politie namen van arbeiders in de fabrieken begon op te schrijven. Deze arbeiders zouden zijn „verzocht" om naar Duitsland te gaan.

De „Tribune de Lausanne" zeide, dat ofschoon de politieke ontwikkelingen in Frankrijk duister zijn, er één ding zeker is, nl. „dat het gemoed van den Fransman zeer hoog is opgezweept, en dat de pogingen van de Laval-Regering om Duitsland van mankracht te voorzien op een vasthoudende weerstand stuiten." Men voegde hieraan toe, dat Laval zich thans in een moeilijke toestand bevindt, daar hij nog niet meer dan één gevindt arbeiders voor Hitler te vinden, of te moeten aanzien, hoe de nazies zelf zullen komen aankloppen om het gevraagde te verkrijgen. Tot dusver heeft Lavals campagne slechts 17.000 arbeiders opgebracht (Bern, (AP) 14.10).

VICHY-REGERING NEEMT MAATREGELEN TEGEN SABOTAGE.

De Vichy-Regering deed een waarschuwing het licht zien, dat elkeen, die wapenen gebruikt, welke door parachutisten naar beneden zijn gelaten, zal worden berecht door een biezondere rechtbank. De rechtbank is ingesteld om de afhandeling van sabotage- en andere ondergrondse activiteiten te bespoedigen (Bern, (AP) 16.10).

WAPENEN PER VALSCHERM IN FRANKRIJK NEERGELATEN.

De Columbia Broadcasting System deelde mede een uitzending van Radio Vichy te hebben gehoord, volgens welke de Regering van Laval een verklaring heeft uitgegeven, dat „wapenen en springstoffen" per valscherm zijn neergelaten op Frans gebied. De verklaring werd uitgegeven na een bijeenkomst van het Franse cabinet. Men zeide niet waar en wanneer de wapenen en springstoffen per valscherm op Frans gebied werden neergelaten (New York, (AP) 16.10).

DUIKBOTENWERVEN TE TRONDHEIM IN BRAND.

Een radio-bericht uit Moskou deelde mede, dat een grote brand de Duitse duikbotenwerven te Trondheim voor lange tijd buiten werking heeft gesteld. De Russische radio zeide, dat Josef Terboven, de nazie-commissaris voor Noorwegen naar de plaats des onheils is gevlogen. Ook Sight, lid van Heinrich Himmlers Gestapo, is in Oslo aangekomen (Londen, (AP) 17.10).

TAYLOR BIJ ROOSEVELT.

President Roosevelt had een onderhoud met Myron Charles Taylor, zijn persoonlijken afgezant naar het Vaticaan. Taylor zeide, een volledig verslag over zijn reis aan den President te hebben uitgebracht. De President toonde grote belangstelling voor mijn verklaringen en was ten hoogste voldaan" (Washington, (AP) 16.10).

MORGENTHAU IN ENGELAND.

Gemeld wordt, dat Henry Morgenthau, de Noordamerikaanse Secretaris van de Schatkist Donderdag per vliegtuig in Groot Britannië is aangekomen. Morgenthau is het eerste Noordamerikaanse cabinetslid dat sedert het uitbreken des oorlogs naar Engeland is gevlogen. Zijn aankomst werd niet bekend gemaakt en het doel van de reis is ook onbekend (Londen, (AP) 16.10).

Het nieuws van vandaag.

Waarschijnlijk is het beslissende conflict thans uitgebroken om het bezit van de Salomonseilanden tussen de Noordamerikaanse strijdkrachten en de versterkte Japanse troepen, die worden gesteund door een grote invasie-vloot. De vijandelijke troepen, die erin slaagden te landen en de Noordamerikanen te verdrijven schijnen hun artillerie te hebben gericht tegen de Noordamerikaanse stellingen, terwijl bittere gevechten op het land gaande zijn. Bovendien meldde de Noordamerikaanse Marine gisteren, dat een grote concentratie van Japanse vlootstrijdkrachten is waargenomen nabij de Shortland-eilanden op 315 kilometer ten Noord-Westen van Guadalcanal. Marine-kringen zien daarom een mogelijkheid, dat een grote zeeslag rond de Salomons-Archipel geleverd zal worden, die de gevechten bij Midway en in de Koraalzee mogelijk zal overtreffen. De Noordamerikaanse Marine gaf echter geen aanduiding omtrent enige tegenzet, die in uitvoering zou kunnen zijn.

Terwijl op de Stille Zuidzee hevig gevochten wordt, ondergaan de Japanse indringers bij de Aleoeten-eilanden — aan het andere einde van het front in de Stille Oceaan — een verschrikkelijk luchtbombardement. De Noordamerikaanse en Canadese vliegtuigen blijven hen bestoken en hebben thans nog een eiland in de Andreanof-groep bezet, welke weer dichter bij Kiska ligt. De Japs zullen thans wel enig idee krijgen van hetgeen de Noordamerikanen indertijd op Corregidor moesten verduren.

Stalingrad maakt de donkerste uren door van het beleg met de Russische bekendmaking, dat men voor de vierde maal heeft moeten wijken voor de verwoede Duitse aanvallen. De nazies hameren tegen de fabrieks-gebieden in de richting van de Wolga en hebben de arbeiderswijk bezet, die wekenlang een slagveld is geweest. Hoewel de Russen gedwongen waren de plaats te ontruimen onder Duitse bombardementen en tankaanvallen alsmede voor het vuur van 30.000 infanteristen, zeide het legerorgaan „Rode Ster", dat zij den vijand buiten dat district tot staan hebben gebracht.

De Britse Minister van Arbeid, Ernest Bevin, heeft een rede gehouden, waarin hij zeide, dat de Geallieerden klaar zijn voor het „critieke ogenblik van de oorlog", welke volgens hem thans geopend wordt. De rede van den Britsen Minister valt samen met berichten uit Berlijn, dat gevechten om Dakar begonnen zijn. Van Vichy of Londen zelf wordt hier niets over gezegd, maar reeds lang heeft de as rondgebazuind, dat de Geallieerden een aanval op Frans West-Afrika zouden ondernemen.

Een Nederlandse missie-bisschop, Mons. Aerts van Apolonia, werd op Nieuw Guinea door de Japanners op gruwelijke wijze vermoord (blz. 3).

Op blz. 3 staat „Ons Hoekje", waarin onze Redactrice de vraag behandelt, waartoe wij onze Kinderen feitelijk opvoeden. Vooral het probleem, dat de idealen die wij onzen Kinderen voorhouden toch zo deerlijk verhaspeld worden door de practijk, is een punt dat haar aandacht heeft.

Onze Vaderlandsliefde richtsnoer bij het na-oorlogse probleem.

Slechts in het beginsel vervat patriottisme heeft waarde.

Economisch en Sociaal welzijn als deel van de zedenleer.

De vorige week Zaterdag brachten wij de mening naar voren, welke op een „Inter-American Seminar on Social Studies" geopperd was, nl., dat de zedenleer niet los gedacht mag worden van het economische leven. Hebben wij het zo gaarne over na-oorlogse problemen, dan zal vooropgesteld moeten staan, dat het geestelijke en tijdelijke element van een volk op elkander zal dienen te worden afgestemd. Men kan onmogelijk succes verwachten, wanneer men de mening blijft huldigen, dat alle goeds van de Staat moet komen, een mening welke regelrecht geleid heeft tot de totalitaire waanzin, die wij thans beleven, en die — bedriegen de tekenen ons niet — ook in onze democratische landen aan invloed wint.

Evenmin moet men in het andere uiterste vervallen, zoals de vorige eeuw gedaan heeft, en het individualisme als de alleenzaligmakende leer gaan aanhangen.

Het individualisme beweerde, dat de zedelijkheid der menselijke handelingen bepaald wordt door haar verhouding ten opzichte van de concrete individuen. God als oerbron van alle zedelijkheid wordt uitgeschakeld en op de leeggekomen troon komt het „ik". Consequent doorgevoerd betekent dit standpunt de ontkenning van elke moraal en op zijn minst ontneemt het aan de moraal het verplichtend karakter.

Het individualisme plaatste het individu direct tegenover het Opperwezen en laat den enkeling onmiddellijk uit Zijn genade leven **zonder zich te binden aan een gemeenschap en haar organen.** Daarmede is de weg geopend tot elk subjectivisme en ontkent men in de practijk de menselijke onvolkomenheid en beperktheid.

Uit reactie hiertegen ontstonden gemeenschapsstelsels zoals communisme, nazisme, fascisme e.d.

In de economie was dezelfde dwaze overschatting van de betekenis van het individu. Dit individualisme heeft in de 19e eeuw het gehele maatschappelijke leven ontredderd, en zo onze dubbele wereldoorlog — of zijn het slechts twee phasen van één krijg? — voorbereid Het individualisme heeft uit elkaar getrokken, wat normaal bij elkaar hoorde.

Het liet zonder enig medelijden, zonder enig gevoel van rechtvaardigheid het zwakke ten onder gaan. Het verhinderde de samenwerking van de individuen, die economisch machteloos waren. En ook in de economie moet men natuurlijk rekening houden met de natuurlijke orde.

Deze aarde en de mensen, die erop wonen, bestaan nu eenmaal niet voor zichzelf, voor individuele gezinnen, groepen of naties. God heeft het aardrijk aan het gehele mensdom gegeven en alle mensen broeders gemaakt. Dit is een leuze, zal men zeggen. En inderdaad moeten wij, Katholieken, zeker — alvorens in dit opzicht verwijten te maken aan anderen, — wel de hand in eigen boezem steken. Inderdaad, wij hebben het teveel als een leuze beschouwd en daarom is er van ons, Katholieken, zo weinig uitgegaan; daarom kan en durft men zeggen: katholiek zijn, wil zeggen een aantal verplichtingen naleven, o.a. 's Zondags naar de kerk gaan. Inderdaad, wij hebben verplichtingen na te leven, maar bij die verplichtingen behoort ook, het mede-scheppen met God onzen Vader aan het welzijn van het gehele mensdom. Op sociaal gebied zijn wij daarin nogal te kort geschoten. De crisis, waarin wij leven, is ontstaan als een gevolg van de innerlijke versplintering van Christelijke eenheid, die tenslotte uitloopt — zie maar rond — op een Renaissance van het Heidendom.

Dat het ons ernst is met hetgeen wij zeggen, zullen wij allereerst naar buiten in sociaal en economisch opzicht moeten tonen. Onwillekeurig denkt men aan de vereniging voor Katholieke Actie, die hier jongstleden Zondag werd opgericht en wier eerste doel zeker niet zal moeten zijn te praten, maar te studeren en te doen.

Hebben wij het daarom over ons economische en sociale welzijn en denken wij ons die in binnen het onfeilbare raam van onze katholieke zedenleer, stellen wij die voor door 4 of 7 „vrijheden" of hoe dan ook, dan concentreert zich dat alles in één woord: **vaderlandsliefde.**

Voor ons, Katholieken, is vaderlandsliefde niet iets dat opgelegd is, maar het wortelt in onze diepste levensopvatting, het is ons onwrikbaar beginsel, dat men nimmer een goed katholiek kan zijn, wanneer men geen goed vaderlander is.

Zeiden wij daarom vorige week, dat wij op dood en leven de eindoverwinning zullen bevechten, dan zal dat niet uit wraak zijn, maar dan zal dat zijn, omdat wij onze grond, ons Nederland, willen herkrijgen en omdat wij daar niet zeven vrijheden, maar misschien zevenmaal zeventig vrijheden zullen vestigen, al naarmate een ziel — en hebben wij er ons voor de oorlog zelfs in onze liberale kringen niet op beroemd, dat Nederland toch zo'n Christelijk land was! — in Christus herboren vrij is.

Vrijheid evenwel in de gebondenheid aan het beginsel, want dat geeft de kracht. Gaan wij daar van uit bij de bespreking van de na-oorlogse problemen, dan zal deze strijd niet tevergeefs volstreden zijn, en dan zullen onze landgenoten niet voor niets hun leven hebben gegeven — pro patria.

Curaçao.

MONS. VERRIET WEER THUIS.

Gisteren is Z.H.E. Excellentie Mons. P. I. Verriet O.P. na enkele dagen op Bonaire vertoefd te hebben, naar Zijn residentie teruggekeerd.

HET C.S.M.-CONFLICT.

Aanstaande Maandag zullen wij de gisteren uitgesproken overwegingen in het C.S.M.-conflict publiceren in verband met tijd heden.

MENSEN UIT NEW YORK KOMEN HIER SCHEEPVAARTRUIMTE BESPREKEN.

Vandaag arriveren hier de Heer Wolf, trait-d'union tussen de Nederlandse Inkoop Commissie (N.P.C.) en de regering der Verenigde Staten; een hoge U.S.A.-ambtenaar, wiens naam ons nog niet bekend is, maar die te maken heeft met de leen- en pachtovereenkomsten; en Majoor K.N.I.L. Van IJsseldijk.

Doel van de reis is hier te spreken over: 1) de leen- en pachtovereenkomsten; 2) de scheepsruimte.

KATHOLIEKE SPORTCENTRALE

Morgen, 18 October, zullen op het sportterrein van de Katholieke Sport Centrale aan het Rif athletiekwedstrijden gehouden worden. Des morgens beginnen de wedstrijden om 10.— uur tot 12 uur. Des namiddags weder om 14.— uur tot ongeveer 16.30 uur.

De intensieve oefening der sportlieden van de K.S.C. waarborgt een interessante sportmiddag.

VERENIGINGSNIEUWS.

Padvinders, leest de brief van den A.D.C.

GENEESKUNDIGE DIENST.

De dienst in het stadsdistrict wordt waargenomen van 17 October 18 uur af tot 18 October 20 uur door den gouvernements-geneeskundige A. van der Sar, arts, Beethovenstraat, telefoon No. 1786.

DE MOORDZAAK MARIA CASTILLO.

Tijdens de film „The Monster and the Girl" nam het moordplan vastere vorm aan.

De dader bekent.

Gistermorgen nam onder grote belangstelling van het volk de moordzaak Maria Castillo een aanvang voor den Strafrechter alhier.

Dr. Adolphe W. J. M. Desertine presideerde, terwijl als Openbare Aanklager optrad de Heer **Willem F. M. Lampe** en als Verdediger Practizijn **Egon D. Baiz.** Griffier was de Heer **Jan Hellmund.**

Manuel Wederfoort heet de beklaagde, die straatveger is en 22 jaar oud. Bij voorlezing van het ten laste gelegde: de vrouw Maria Castillo opzettelijk en met voorbedachten rade te hebben gedood in de nacht van 2 Augustus 1942 in de wijk St. Jago, bekende de beklaagde ogenblikkelijk.

Vervolgens werd voorgeroepen de eerste van een reeks getuigen, Dr. Philip Herman Hartz, die het lijk van het slachtoffer onderzocht en in verband hiermede als deskundige gehoord werd.

Het is ons uiteraard onmogelijk de realistische biezonderheden weer te geven, die bij dit en de latere verhoren verstrekt werden en die de Rechtbank nu en dan dwongen op fluistertoon te spreken. Aan het licht kwam echter, dat zich een drama heeft afgespeeld, dat de naam „luguber" niet ten onrechte verdient.

Een voor een werden de verwondingen opgesomd, die aan het slachtoffer werden toegebracht en waardoor hart, hart-slagader, long en lever werden getroffen. De messteken vond de dader waarschijnlijk niet genoeg, zodat hij nog een zware balk met een groot ijzeren scharnier gebruikte om de hersenpan van de vrouw in te stampen. De corpora delicti — mes en balk — worden voor de dag gehaald en door den beklaagde herkend als de gebruikte voorwerpen om zijn slachtoffer van het leven te beroven.

Uit de verklaringen, die de beklaagde vervolgens aflegt, blijkt, dat jalouzie de grondoorzaak is geweest van het plan, dat zich in zijn brein ontwikkelde om zich van Maria Castillo te ontdoen.

De beklaagde vertelt hoe er een zekere verhouding tussen hem en de vrouw bestond, hoe hij op de bewuste Zaterdagavond in het theater Cinelandia de film „The Monster and the Girl" gadesloeg, hoe hij daarna de vrouw ontmoette, die weigerde met hem mee te gaan, hoe zij echter wèl met een andere meeging en hoe hij toen besloten had, dat nu de tijd gekomen was voor het volvoeren van zijn gruwzame daad.

Hij had de De Ruyterkade afgewandeld en had aan de voet van de Berg Altena Maria Castillo opgewacht en haar opnieuw voorgesteld mee te gaan, thans met de bedoeling haar te vermoorden.

Niets vermoedend van wat haar boven het hoofd ging, was zij gegaan de Scharloweg op en het pad van Zwaan in......

Toen was het gebeurd.

Later had Wederfoort zich weer naar de Punda begeven. Hij was op het muurtje van het Wilhelminapark gaan zitten en was verder met een vriend opgelopen. Samen hadden zij een broodje gekocht en met hetzelfde mes, dat hij in het lichaam van zijn slachtoffer had gestoten, had hij zich een boterham gesneden.

— Hield je van Maria? vraagt de Rechter.

De beklaagde knikt van ja.

— Hoe is het dan mogelijk, dat je haar tevoren had misbruikt om zelf geld in handen te krijgen? bijt Dr. Desertine hem nu toe.

Heftig ontkent de beklaagde dit, waarop de Rechter zegt, dat dit later wel zal blijken.

— Heb je voor die avond van 2 Augustus nooit het plan gehad om haar te doden gaat de Rechter verder.

Dit ontkent de beklaagde eerst, doch erkent later, dat ongeveer een maand vóór de misdaad het plan in hem was opgekomen haar te vermoorden als zij voort zou gaan hem te grieven.

De Aanklager neemt nu het woord en vraagt of Wederfoort — toen hij op weg was om zijn daad te verrichten — niet aan de vrouw het voorstel had gedaan om het weer goed te maken en of zij toch niet geatnowrod had, dat zij het in beraad zou nemen.

De beklaagde erkent dit.

— En toch heb je haar gedood, merkt de Heer Lampe op.

De Aanklager brengt nu de quaestie van de film ter sprake en vraagt den beklaagde of hij die mooi had gevonden. Deze zegt van neen.

— Heb je tijdens de film aan Maria gedacht? vraagt nu de Aanklager.

De beklaagde geeft dit toe.

— Heb je er in de bioscoop ook aan gedacht om Maria te doden?

Enkele malen herhaalt de Heer Lampe zijn vraag en enkele malen bevestigt de beklaagde dit.

De Verdediger neemt nu het woord en stelt enkele vragen omtrent de kleding van den beklaagde op de avond van de moord.

Verder stelt hij de vraag of de beklaagde bij het plegen van de moord een scène van de bioscoop voor ogen heeft gehad.

„Neen", is hierop het antwoord.

De verdediger vraagt dan enkele biezonderheden over de film en de beklaagde vertelt omtrent het overbrengen van de hersenen van een mens op een aap en omtrent een vijftal moorden, dat het beest toen pleegde.

Hierna worden nog opgeroepen de getuige Linker, politie-fotograaf, die enkele deskundige verklaringen aflegt, de getuige Simon (de andere man), die verklaringen doet omtrent het misbruiken van het slachtoffer door den beklaagde (wat de beklaagde eerder ontkend had) en omtrent het mishandelen van de moeder des beklaagden door hem.

Nog enkele rechercheurs en andere getuigen worden gehoord, waaronder een jongeling, die op de avond van de moord met den beklaagde in de bioscoop zat. Na de film waren beiden de richting Pietermaai opgelopen ongeveer tot bij het R.K. Militair Tehuis, waar de beklaagde was teruggekeerd. Deze getuige zeide, dat zij onderweg over de film hadden gesproken en dat de beklaagde die „goed" gevonden had.

Er waren nog enkele getuigen te horen, doch door het late uur stelde de Rechter de voortzetting van de zaak uit tot Maandagmorgen om 9 uur. Een belangrijke getuige, die nog gehoord zal worden, is de psychiater Dr. Willem William de Regt, die omtrent de geestelijke vermogens van den beklaagde zal worden gehoord.

NEDERLAND.

LIMBURGSE BISSCHOP AERTS VERMOORD.

Zijne Hoogwaardige Excellentie Monseigneur Joannes Aerts, de Apostolisch Vicarius van Nederlands Nieuw Guinea, die op de Kei-eilanden verbleef, is op beestachtige wijze door de Japanners vermoord. Zijne Hoogwaardige Excellentie had bevolen de motorboot, die tot de Missie behoorde, vóór de komst der Japanners te vernietigen. Uit wraak hierover vermoordden toen de Japanners den hoogbejaarden Kerkvorst met nog 7 andere Missionarissen. Z. H. E. bracht het grootste deel van Haar leven tussen de inboorlingen door. Deze gruweldaad had plaats te Langgoen op 13 Juli 1942. Een ooggetuige, die ontsnapte, deelde het mede aan het Nederlands Indisch Inlichtingen Bureau.

Van het Zusters, de Dochters van het Allerheiligst Hart, die deze streken arbeiden is niets bekend. Ook Pater Franciscanen werken hier.

Zijne Hoogwaardige Excellentie Joannes Aerts werd geboren te Swolgen in de provincie Limburg op 3 Februari 1880. Hij trad in bij de Congregatie van de Missionarissen van het H. Hart en werd op 20 Juli 1920 door Zijne Heiligheid den Paus benoemd tot Apostolisch Vicarius van Nederlands Nieuw Guinea en gewijd tot Bisschop van Apollonia.

BRION

Het Leven van onzen Curaçaosen Held.

door

P. A. EUWENS O.P.

XIX.

Brion gaf 2 millioen Bolivares uit eigen zak.

Bij herhaling treft men toezeggingen en beloften van Bolivar aan om die schulden af te betalen. In de brief van Bolivar aan Brion van 14 December 1819 in Angostura geschreven, zegt de Generalissimus: „Met voldoening kan ik u verzekeren, dat gij binnen drie maanden over 25.000 pesos zult kunnen beschikken en voor het volgend jaar over méér dan 100.000 pesos. Want van het millioen duros, die ik uit Santa Fé (Bogotá) ontboden heb, is een deel bestemd om uw schuldvorderingen, misschien wel voor twee derden te voldoen en als wij, zoals ik hoop, Caracas innemen, zult gij geheel en al worden afbetaald". Zoals men ziet, waren het immer wissels op de toekomst. Nergens lezen wij, dat die beloften ook werkelijk werden ingelost. Ramon Azpurun zegt in zijn reeds meermalen aangehaalde Biographie van Brion, bl. 473: „las cuantiosas sumas suplidas en toda la campaña magna... que el nunca reclamó, ni cuyo pago obtuvo" — „De aanzienlijke geldsommen, die Brion gedurende de gehele lange campagne heeft voorgeschoten, heeft hij nooit opgeëist, doch zijn hem evenmin ooit uitbetaald geworden." Eloy G. Gonzalez" bevestigde dit in Actualidades Año V. No. 15: „Para aquella fecha (de la victoria de Carabobo) habia invertido, de su peculio, dos millones de bolivares como contribución al triunfo de la causa. Nunca reclamó, pero tampoco se le pagó."

„Tot op die datum (van de overwinning van Carabobo op 24 Juni 1821) had Brion 2 millioen bolivares (één millioen gulden) van zijn eigen vermogen voor de zaak der revolutie bijgedragen. Nooit heeft hij dat opgeëist, maar ook nooit werd het hem uitbetaald".

De Curaçaose Geschiedschrijver P. Poel, die het biezonder goed weten kon door zijn relaties met de Familie Brion op Curaçao, schreef in 1836:

„Louis Brion liet geen ander vermogen na dan een slecht voorziene garde robe. En dit was de man, die een aanzienlijk kapitaal van zijn ouders had geërfd, deze erfenis gedurende zijn menigvuldige zeetochten door vlijt en verstandig overleg had vermeerderd; zich zo weinig uitgaven voor zijn eigen levensgemak en zijnsanning had gegund en in de rang waarin hij diende zulke gunstige gelegenheid had om het beste deel van de buit zich toe te eigenen".

De schrijver A.T. Brusse „Curaçao en zijn bewoners" (blz. 114) zegt, „dat de schuldvordering van zijn (Brions) erfgenamen aan de Republiek Colombia een half millioen Spaanse daalders (pesos) beliep, waarvan 400.000 werden uitbetaald".

In het werk: „Venezuelan arbitrations of 1903" van J. Ralston vindt men nog een vordering beschreven van een nakomeling van Brion op de Venezolaanse regering wegens niet betaald voorschot, eertijds door den admiraal aan Bolivar verleend.

Louis Brion heeft twee testamenten nagelaten. Het eerste dateert van 9 Juli 1819 gemaakt te Juan Griego op het eiland Margarita. Dit testament vangt aldus aan: „Yo, Louis Brion, Almirante de la República de Venezuela, estando en perfecta salud y en sano juicio, creyendo en todos los misterios, que predica y enseña nuestra Santa Madre Iglesia, y deseando arreglar mis negocios por si acaso me sorprenda la muerte, he tenido á bien disponer", etc. In No. 3 van dit testament maakt hij enige beschikkingen omtrent zijn golet „Favorita" en de brigantijnen „Franklin" „Caroni". In No. 4 en 5 benoemt hij tot zijn erfgenamen voor de helft zijn broer Theodoor en diens kinderen verwekt bij zijn vrouw Alida van Eck. De andere helft verdeelt hij in vier gelijke delen, nl. voor zijn drie getrouwde zusters Carlota, Helena Agata, en Maria Josefa met haar kinderen en het vierde resterende part geeft hij aan zijn eigen kinderen Poles, Plantina, Louisa, en Maria Laureta, buiten huwelijk verwekt bij Jane Sartory.

Het tweede testament heeft Louis Brion gemaakt op Curaçao op 25 September 1821, dus twee dagen vóór zijn dood. Zeer waarschijnlijk heeft hij daarin het eerste geheel of gedeeltelijk herroepen.

* * *

Hebben Venezuela en Columbia aan Admiraal Brion, aan wien beide landen zulke enorme verplichtingen hebben, de eer gegeven, die hem rechtmatig toekomt?

Het is zeker in hoge mate bevreemdend, dat terwijl alle helden, die een voorname plaats hebben ingenomen in het begin van de Vrijheidsoorlog, hun namen vereeuwigd vinden in een staat of stad of stichting dezer twee landen, er niets daarentegen gevonden wordt, wat de roemrijke naam van Brion in de herinnering dier beide volken doet voortleven, niets wat een positieve eclatante bevestiging is van het fiere, reeds boven aangehaalde woord van den Libertador:

„Yo el primero, enviaré, si puedo, á la posteridad mas remota, monumentos eternos del bien que hizo á mi patria y de la elevacion de su caracter magnánimo". „Ik zal de eerste zijn voor zover dit in mijn vermogen is, om aan het verste nageslacht de eeuwigdurende herinnering na te laten van al het goede, dat hij voor mijn Vaderland gewrocht heeft en van zijn verheven grootmoedig karakter".

Ook de Kolonie Curaçao heeft grote verplichtingen van dankbaarheid jegens dezen roemruchten landgenoot, die zich zo verdienstelijk en dapper jegens zijn eigen geboortegrond gedragen heeft. Elk land moet zijn grote mannen eren. Laten wij ook hierin het kernachtig woord van wijlen onze geerbiedigde Koningin Emma toepassen: „Laten wij groot zijn in alles, waarin ook een klein land groot kan zijn."

Het oude spreekwoord „Onbekend maakt onbemind" wordt altijd bewaarheid. De daden en verdiensten van Louis Brion waren te weinig bekend ja veeleer in vergetelheid geraakt. Daarom heeft „Dagblad Amigoe di Curaçao" deze prachtige levensschets van onzen Curaçaosen held Louis Brion andermaal herplaatst.

Wordt vervolgd.

Buitenland.

DE MOGELIJKHEID DAT FINLAND VREDE SLUIT.

Een bericht uit Zürich aan het Britse nieuwsagentschap zeide, dat volgens een brief, die in Zwitserland is ontvangen, de mogelijkheden voor een afzonderlijke vrede kort geleden door veldmaarschalk Baron Mannerheim (de Finse Opperbevelhebber) zijn voorgelegd aan Paus Pius XII. Er zijn geen bevestigingen van onze berichten.

Mannerheim zou aan den Paus hebben voorgesteld Zijn invloed te doen gelden bij de „Angelsaksische mogendheden" om gunstige vredesvoorwaarden voor Finland te verkrijgen. Tevens zou hij hebben uitgelegd waarom zijn land spoedig niet meer in staat zou zijn zijn bovenmenselijke inspanning vol te houden".

Volgens de berichten uit Zürich zou de brief zijn gezonden kort vóór de verklaring, die op 19 September te Washington door den Finsen Gezant Hjalmar Procopé werd afgelegd. Hierin had de Gezant gezegd, dat „Finland de strijd wenst te staken zodra de bedreiging voor zijn bestaan is afgewend en de garanties verkregen zijn voor zijn duurzame veiligheid" (Londen, (AP) 16.10).

BRITSE COMMUNISTISCHE PARTIJ EIST REORGANISATIE BRITSE REGERING.

Het Centrale Comité van Groot Brittannië's Communistische Partij eiste reorganisatie van de Britse Regering, omdat deze tot nu toe heeft nagelaten „om de volledige kracht van de Britse en Amerikaanse legers te gebruiken om Hitler uit het Westen te verdrijven". Men beschuldigde er de Regering van haar beloften niet te hebben gehouden met betrekking tot een tweede front (Londen, (AP) 16.10).

„DE AS ZAL PLOTSELING BREKEN".

Richard Law, de Britse Parlementaire Onder-Staatssecretaris voor het Departement van Buitenlandse Zaken, verklaarde in een redevoering, dat het breken van de As plotseling en zonder waarschuwing zou geschieden. Hieraan voegde hij toe: „Er is geen waarschuwing voor een aardbeving en er is geen waarschuwing zijn wanneer de gietijzeren bouw van de as zal breken, voordat zij zal buigen en in stukken vallen" (Hull, Engeland, (AP) 16.10).

STRIJD OM DAKAR OPGELAAID.

Radio-Berlijn maakte bekend, dat volgens het communiqué van Vichy de gevechten om Dakar begonnen zijn. Het Duitse nieuwsagentschap verstrekte geen nadere verklaring, doch het bericht kan in verband gebracht worden met een vroegere bekendmaking van Vichy, dat Kapitein Dailliere, de commandant van de marine- en luchtstrijdkrachten te Dakar op 11 October tijdens een luchtgevecht boven Dakar gedood werd.

Reeds vele weken beweren de nazies, dat er een Geallieerde aanval op Dakar zou kunnen worden verwacht. Deze Duitse bewering legde men uit als een gedeelte van de as-propaganda, die ten doel heeft convoorgelegd aan Z.H. Paus Pius XII. Er zijn geen bevestigingen van deze berichten.

CHILI ZAL MEDE SAMENWERKEN MET DE VERENIGDE STATEN.

De Chileense ambassadeur in de Verenigde Staten, zeide na een telefoongesprek, dat hij gisteravond had gevoerd met den Chileensen President in Santiago, dat hij nogmaals Chili's positie kon bevestigen om „op steeds toenemende wijze" te blijven samenwerken met de Verenigde Staten in de verdediging van het werelddeel. Michels zeide, dat onder deze samenwerking begrepen zou zijn elke stap, die nodig mag worden geacht om het vasteland van agressie veilig te stellen. De Ambassadeur wilde niet in bizonderheden treden over zijn gesprek met den Chileensen President, doch herhaalde, dat Chili's samenwerking steeds „toeneemt". Ook weigerde de spreker bizonderheden te vermelden over het uitgestelde bezoek van den Chileensen President aan de Verenigde Staten (Washington, (AP) 17.10).

HERLEEFDE ACTIVITEIT IN BIRMA EN BRITS INDIË.

Preston Grover seint uit Nieuw Delhi:

Wavell keerde terug van zijn inspectie-reis naar het Noordoostelijke front, waar hij vier dagen heeft verbleven ter inspectie van de vooruitgeschoven stellingen in dat gebied. Op zijn reis heeft de Generaal de grens van Birma overgestoken.

Betrouwbare, doch officieuze kringen zinspeelden erop, dat Wavells reis een aanwijzing zou kunnen vormen van een aanval op Birma. Men bracht deze reis ook in verband met de onlangs gedane uitlating van President Roosevelt, dat verwacht kan worden, dat de Geallieerden spoedig zouden kunnen terugslaan naar den vijand. Brits Indië is een van de weinige landen, waar de Geallieerden den vijand kunnen aanvallen en tezelfdertijd hun aanvoerwegen met China herstellen. Het vliegweer in dat gebied is thans weder gunstig, met als gevolg, dat de Britse en Noordamerikaanse vliegers niet blijven stilzitten. Ook de luchtactiviteit aan beide zijden is belangrijk toegenomen (New Delhi, (AP) 16.10).

SOVJETS HEIRSCHAREN TREKKEN LICHTELIJK TERUG BIJ STALINGRAD.

Stalingrads verdedigers maakten hun donkerste uren van het beleg door met de bekendmaking van de vierde ener reeks terugtrekkingen van het Rode Leger, terwijl de Duitse strijdkrachten zich een weg baanden door de fabriekswijken in de richting van de Wolga. De Russen waren gedwongen de arbeiderswijk op te geven tegen de nazie-bombardementen, tankaanvallen en het vuur van ongeveer 30.000 infanteristen. Volgens „Rode Ster" hebben de Russen den vijand buiten dat district tot staan gebracht. Later op de dag deelde het Russische Inlichtingenbureau mede, dat de terugtrekking werd uitgevoerd in een niet nader genoemde sector. De berichten zeiden, dat de slag daar met grotere hevigheid woedde en de nazies maar steeds nieuwe versterkingen aanvoeren voor hun reeds — wat aantal betreft — overmachtig leger. De Sovjets maakten bekend, dat de Duitsers een grote overmacht aan tanks en infanterie bezaten in een nauwe sector en daar hun aanvallen concentreerden. Golven van vijandelijke vliegtuigen bombardeerden onophoudelijk de Russische frontlinies en ook de Russische achterhoede. Niettemin vochten de verdedigers op vastbesloten wijze. De eerste aanvallen begonnen Woensdag, doch die werden afgeslagen. Gisteren waren de Russen evenwel gedwongen zich terug te trekken uit verschillende straten en uit de arbeiderswijken.

De Duitse opmars werd mogelijk gemaakt door het aanvoeren van verse versterkingen in de arbeiderswijk. „Rode Ster" deelde mede, dat deze wijk slechts veroverd werd ten koste van enorme verliezen aan de zijde der nazies. De Duitsers verloren hierbij meer dan 40 tanks en een regiment infanterie. Men zeide, dat een Duitse opmars in een andere sector van Stalingrad werd afgeslagen. Het Rode Leger houdt vast aan zijn linies en slaat den vijand af met hevige verliezen, waardoor deze zijn offensief moet opgeven. „Rode Ster" zeide verder, dat de slag steeds grotere afmetingen aanneemt nu de Duitsers maar steeds versterkingen in de slag werpen.

„Izvestia" zeide, dat de Russische terugtrekking in goede orde verliep. Alles wat van enige waarde was, werd vernietigd. Aan de nieuwe Russische verdedigingslinies is er weer een nieuwe slag gaande. De Duitsers verschenen nu met een strijdmacht, die op zijn minst gelijk is aan de macht, die zij bij hun vroegere aanval gebruikten, toen 4 infanterie-divisies Stalingrad bestormden. 25 achtereenvolgende aanvallen voerden de nazies uit in een enkele nauwe sector. Enkele hiervan met een gehele divisie infanterie, die door meer dan 100 tanks gesteund werd. Meer dan 1000 luchtbombardementen ondernamen de Duitsers in deze sector, waardoor het totaal aantal in twee dagen tijds werd gebracht op 2.500. De Russen gaven toe, dat de Duitsers ook in de lucht in de meerderheid zijn (Moskou, (AP) 17.10).

NIEUWS VAN OVERAL.

— **Londen:** De Britse Admiraliteit deelde mede, dat 2 Britse duikboten, die tegen de vijandelijke zeeverbindingen in de Middellandse Zee opereren, nog 3 vijandelijke voorraadschepen tot zinken hebben gebracht en 4 andere hebben getorpedeerd.

— **Washington:** President Roosevelt zeide op een persconferentie, dat hij een uiterst geslaagde en interessante bespreking heeft gevoerd met Wendell Willkie, doch dat hij niet op de bizonderheden kon ingaan, omdat hij daardoor militaire geheimen zou onthullen.

— **Istanbul:** Een ingelichte zegsman uit de Balkan deelde mede, dat de Duitsers meer dan 800 Serben te Beograd hebben gearresteerd, die „een revolutie op touw wilden zetten."

— **Berlijn:** Het Duitse Hoofdcommando zeide, dat de Duitse troepen Schaumyan hebben bezet. Dit is een stad op de weg welke leidt van de veroverde stad Maikop naar de haven Tuapse aan de Zwarte Zee.

13 NEDERLANDERS TER DOOD VEROORDEELD.

Aneta verstrekte een bericht van de Russische radio, dat 13 Nederlanders ter dood zijn veroordeeld door de Duitse bezettende overheden. De slachtoffers werden beschuldigd van „anti-Duitse activiteiten" (Londen, (AP) 17.10).

ALLERLAATSTE NIEUWS

— **Tsjungking:** Doordat de Noordamerikaanse en Britse duikboten er zoveel schepen tot zinken brengen hebben de Japanse oorlogsschepen het gebruik van de Camrah-baai bij Indo-China opgegeven, volgens verklaringen, die werden afgelegd door Kapitein Pierre Pouyade van de Strijdende Fransen. Deze is pas ontsnapt uit die Franse kolonie, welke thans door de Japs bezet is. De baai biedt een der mooiste vlootbases van Azië.

— **Washington:** De Noordamerikaanse Secretaris van Marine, Frank Knox, verklaarde, dat een harde strijd woedt bij de Salomonseilanden. Hij zeide, dat deze niet is beslist, doch dat hij een Noordamerikaanse overwinning verwachtte.

— **Washington:** Een der ergste vloeden van Washingtons geschiedenis stormde over de rivier Potomac op de Noordamerikaanse hoofdstad af. Tot nu toe is bekend, dat 4 personen werden gedood en talrijken worden vermist. Duizenden personen zijn dakloos in de lage gebieden in de staten Maryland, Virginia en West Virginia. De schade wordt geschat op millioenen dollars. Nadat President Roosevelt de bedreigde gebieden had bezocht, deed hij een beroep op de overheden om elke voorzorgsmaatregel te treffen, teneinde de hoofdstad te beschermen. Duizenden arbeiders versterken de zeedijken met zandzakken.

— **Malta:** Het aantal neergeschoten as-vliegtuigen bij Malta sedert Zondag is gestegen tot 107.

— **Washington:** Een bericht uit de Stille Zuidzee zegt, dat de Noordamerikaanse mariniers bij de verdediging van hun basis op Guadalcanal 40 75-mm. kanonnen van Noordamerikaans maaksel van de Japanners veroverden. Men gelooft, dat deze in Japanse handen vielen bij de gevechten in de Philippijnen.

— **Londen:** Hudson-bommenwerpers van het Kustcommando vielen in de nacht zonder verlies de scheepvaart langs de Franse kust aan. Een schip werd ontredderd en aan de grond gezet.

— **Cairo:** Zware bommenwerpers van het Noordamerikaanse leger vlogen gisteren door onweersbuien om de scheepvaart in de haven van Benghazi aan te vallen. De Geallieerde gevechtsvliegtuigen waren actief boven het gevechtsgebied.

— **Moskou:** Maxim Litvinov werd benoemd tot Russisch Gezant in Cuba evenals in de Verenigde Staten.

Ons Hoekje.

Dit zullen de dames lezen.

ONZE KINDEREN.

Tweemaal reeds hebben wij geschreven over het behandelen van vitale kwesties met onze kleuters, en als voorbeeld daarvan de „oorlog" genomen.

Nog belangrijker misschien is het, hoe in dezen te handelen tegenover onze oudere kinderen, tussen ongeveer 8 en 12 jaar.

Ook hierover hoorden wij, vooral in het begin van de oorlog, opmerkingen als: „Wat een probleem! Je kinderen horen overal die haat en dat doden van mensen! Wat moet je doen? Ook al zet je geen radio aan, als de kinderen thuis zijn; ook al spreek je niet over de oorlog, als ze erbij zijn, dan horen ze er van anderen en op school over praten. Moeten wij er nu onze kinderen over spreken en hoe?"

Velen zal dit probleem als een hersenschim voorkomen, maar er waren ouders, die hiermede worstelden, dan men wellicht zou denken.

De moeilijkheid zit bij deze ouders in de overweging, dat de kinderen op die leeftijd bizonder gevoelig, enorm vatbaar voor indrukken en zeer wondbaar van gemoed zijn, terwijl zij bovendien niet alleen het onderscheidingsvermogen tussen goed en kwaad reeds bezitten, maar zelfs een onverbeelde, zuivere en scherpe opmerkingsgave in deze zaken hebben. Zij zijn bang, dat de kinderen door deze indrukken, door het zien van den mens in zijn donkerste ogenblikken, van zijn afzichtelijkste zijde, een niet uit te wissen indruk krijgen, en als het ware geestelijk geschonden door het leven zullen gaan: zonder veel hoop, zonder veel vertrouwen in den mens en de toekomst, met gebroken idealen.

Dat is de vrees dier ouders.

Maar nu vragen wij ons eerst eens af: waartoe voeden wij onze kinderen op; wat is de bedoeling van onze opvoeding?

Afgezien van alle Eeuwigheids- en wereldbeschouwingen, afgezien van plaats en taak in gezin of maatschappij, trachten wij hen op te voeden **tot goede mensen.**

Daartoe zullen wij hen wijzen, op wat onzes inziens „goed" is en afschuw inboezemen tegen wat onzes inziens „kwaad" is. Wij zullen trachten hun de idealen van goed zijn en goed dóen, van edelmoedigheid, betrouwbaarheid, vrijgevigheid, gastvrijheid, barmhartigheid en hulpvaardigheid te leren. Wij zullen hun de ons leidende idealen voor ogen houden, als het na te streven doel.

Maar hoe zullen wij dit doen?

Zullen wij deze idealen als kostbare voorwerpen in een glazen kast voor hen ten toon spreiden en hen daarbij de wacht doen houden, zonder de blik af te wenden? Zullen wij hun deze idealen als een kristal in handen geven, dat hun blik zal boeien en blind maken voor alles om hen heen? Zullen wij, met andere woorden, hun alleen het beeld van den „idealen mens" voor ogen stellen en de zondige en zwakke aard der mensen onvernoemd laten? Zullen wij hun enkel de idealen tonen en de wijze, waarop die meestal verhaspeld worden, verzwijgen? Zullen wij hun de theorie geven en de practijk buiten beschouwing laten? Zullen wij hun schilderen hoe-het-zijn-moet, en hoe-het-werkelijk-is, met de mantel der barmhartigheid bedekken? Zullen wij hen dus groot brengen in een beschermd, maar onwerkelijk wereldje?

Of zullen wij hun het goede als ideaal geven, maar hen niet alleen op „het boze" als abstractie wijzen, doch op **den boze,** als werkelijkheid? Zullen wij hun het witte als voorbeeld geven, maar niet vergeten aan te tonen, dat de mens het niet laten kan, dit steeds en altijd weer te besmeuren, zoals zijzelf hun witte Zondagse schoenen telkens vuil maken en rode kersenjam knoeien op hun schone, witte blouse? Zullen wij het goede voor hen plaatsen midden in de wereld, in de levende werkelijkheid, die zelf vol is van allerlei bederf? Zullen wij hen, met andere woorden, opvoeden in en voor de werkelijkheid?

Het enige argument, dat voor het beschermde wereldje zou kunnen pleiten, zou de vrees zijn, dat de schittering der idealen zou gedoofd worden door de schaduwen van het bederf; dat het geloof in de absolute geldigheid der idealen in het geding zou raken door de gebrekkige toepassing, of in ieder geval hun verwezenlijkbaarheid in twijfel zou kunnen worden getrokken en daardoor hun waarde als na te streven doel.

Afgezien van het feit, dat het geloof dier ouders in hun eigen idealen dan nogal wat te wensen over laat, zijn er vele en zeer ernstige bezwaren tegen deze methode aan te voeren, en het gevaar voor het verliezen van het geloof en vertrouwen in den mens en in de toekomst is zeker belangrijk groter, als men de kinderen in een eenzijdig contact met het goede brengt en het kwade-op-grote-schaal (niet de dagelijkse kleine tekortkomingen op zichzelf) buiten hun gezichtsveld houdt en zij dan plotseling, volwassen wordend, tegen de rauwe werkelijkheid aanbotsen, zoals het bekende Jantje, dat almaar naar zijn nieuwe klompen keek en toen onverhoeds tegen een boom opbonsde, waardoor het neerviel en alle sterren des hemels hem voor de ogen schoten. Niet alleen is het gevaar dan groot, dat zij er blijvende lidtekens van zullen overhouden, maar hoe licht breken dan de klompen niet; terwijl zelfs in het gunstigste geval, hij, die zo hevig en onverhoeds viel, nooit meer met het oude vertrouwen en veerkrachtige tred verder loopt.

Wij zullen hen in de werkelijkheid moeten groot brengen, om later in diezelfde werkelijkheid te kunnen leven. En wij zullen onze idealen niet aan hen voorstellen — en daardoor verlagen — als het voor ieder doorsneemens bereikbare; maar wij zullen hun die tonen voor wat ze zijn: de onbereikbare, maar niettemin onvermoeid-na-te-streven limiet: wij kunnen hem benaderen, nooit bereiken.

Op die leeftijd hebben wij het geluk, dat het contact met de voornaamste feiten en problemen nog via de ouders gaat en dat wij hen dus nog geestelijk kunnen voorbereiden — en daardoor ook geestelijk bepantseren — op de bloedige schokken, die zij later aan den lijve zullen ondervinden.

Wij zullen hun de naastenliefde moeten leren, maar niet zonder er op te wijzen, hoe en hoezeer er steeds tegen gezondigd wordt, niet alleen in het groot en in onderling verband; en waarom dit zó gebeurt en waarin eigenlijk de fout zit en de grondoorzaak van zoveel kwaads. Maar wij zullen hun ook leren hun eigen kleine dagelijkse tekortkomingen te herkennen in deze ten hemel schreiende schurkachtigheden der mensheid en wij zullen hen wijzen op hun eigen gegenheid hiertoe. Dan zullen zij ook bijtijds leren, wat het zeggen wil: „Oordeel niet, opdat gij niet zult geoordeeld worden" en wat er gebeurt, als de ene blinde den anderen blinde leidt.

Wij zullen zeer zeker niet nalaten hun onze idealen mede te geven; wij zullen nooit ophouden hen te wijzen, hoe de gedragslijn is van een goed en edel mens. Wij zullen hun leren de idealen, waaraan de mensheid behoort te beantwoorden. Maar wij zullen tevens niet vergeten te laten zien, wat een knoei de mensheid er altijd van gemaakt heeft en nu nog maakt en zeer zeker in de toekomst voort zal gaan ervan te maken. Maar evenmin zullen wij vergeten erbij te voegen, hoe de mensheid (niet een beperkte groep) toch nooit de moed opgeeft, in „een goed" te blijven geloven: hoe men altijd meent dat dit of het volgend geslacht er iets beters van zal maken.

En wij zullen hun dan verklaren, waarom dat zo is. Waarom de Koning der Schepping, de slaaf van zichzelf is. Waarom hij altijd het nabije deelgoed naholt, als een hond een stukje worst, en het meer verwijderde wezenlijke Goede vergeet. Wij zullen hun deze neigingen van den mens tonen en aanwijzen: hoe dit en dat door deze oorzaken zo is verkeerd gegroeid. En waarom het zo niet zijn moet en hoe het wel zijn moet.

En dat wij allen aan deze verbeteringen mede moeten en kunnen werken. Dat wij nooit op moeten houden en moede worden, het goede na te jagen en het goede aan anderen te leren. Zonder ons blind te staren op resultaten.

Want als wij alles zullen hebben gedaan, dan zullen wij nog moeten zeggen, dat wij onnutte dienstknechten zijn geweest. Maar Hij die gezaaid heeft, Hij zal ook wasdom geven.

HET AMIGOE-RECEPT VAN DE WEEK.

Gebakken garnalen (Cabarón hasá).

1 ons rijst; ½ ons garnalen, 1 tomaat, 1 ui, 1 theelepel peper. Men kookt de rijst op de gewone wijze gaar. De garnalen laat men ongeveer anderhalf uur weken in koud water. Men fruit in een koekepan de ui, en de tomaat in 6 theelepels slaolie. Dan maakt men de garnalen schoon en bakt hen samen niet te lang, een 2 à 3 minuten, zodat ze niet stijf worden. Daarna roert men de rijst erdoor en laat die meebakken, al langzaam roerende, tot zij wat bruin begint te worden. Vervolgens roert men er de peper door. Men draagt goed zorg, dat de rijst niet te stijf wordt of aanbrandt.

Men geef dit gerecht met tomatensaus of Katchup.

Het Begrotingsrecht.

Welke is de invloed van het noodlottig wegvallen van het Moederlands Parlement op de vaststelling der Begroting?

Mag Gouverneur krachtens artikel 31 Curaçaose Staatsregeling de Begroting vaststellen?

door

Meester Doctor Moïses Frumencio da Costa Gomez,

Lid van de Staten van Curaçao.
Lid van de Buitengewone Raad van Advies.
Lid van de Rijksconferentie der Nederlanden.

II.

Dat de Koning opzettelijk als constitutioneel beginsel onzer staatsordening buiten de regeling van de financiële autonomie der kolonie is gehouden blijkt nog duidelijker uit de tegenstelling met de regeling der zelfwetgeving. Elk onderwerp, dat volgens het Regeringsreglement bij koloniale verordening of plaatselijke keur kon worden geregeld of reeds was geregeld, kon de Koning aan zich trekken en regelen bij Algemene Maatregel van Bestuur. Op het ogenblik, dat een dergelijk Koninklijk Besluit in werking trad, verloor de koloniale verordening of plaatselijke keur haar geldende kracht.

Niet aldus bij de vaststelling der begroting, de verantwoording der koloniale uitgaven en ontvangsten, de vaststelling van het slot der rekening, de heffing der belastingen, het aangaan van geldleningen (artikelen 104, 106, 169, 172 Regeringsreglement).

Op de heffing der belastingen zullen wij straks terugkomen; hier mag ik volstaan met de opmerking, dat het Regeringsreglement uitging van de gedachte, dat de macht, die de middelen aanwijst, ook bevoegd moest zijn belastingen te verordenen „van daar dat die magt" aldus de Memorie van Toelichting „wordt toegekend aan de wet en aan de Koloniale Staten. Aan den Koning komt die bevoegdheid volgens de tegenwoordige voordragt niet langer toe."

„Regeling van eigen huishouden omvat in de eerste plaats regeling van eigen financiën. De magt hiertoe kan dus in het voorgedragen stelsel den Staten niet worden onthouden. Genoeg was het, dat het regt om belasting in Suriname te heffen aan den rijkswetgever verzekerd bleef. Hoe dit uitdrukkelijker zou kunnen geschieden dan artikel 148 het doet, gaat het besef van den ondergeteekende te boven. Daar staat in even zoovele woorden dat èn de wet èn de koloniale verordening beide de heffing van belastingen bevelen en regelen kunnen. Dat, ook al is de belasting door den wetgever uitgeschreven, de wijze van heffing niet door een koloniale verordening zou kunnen worden bepaald, volgt uit het artikel niet. Integendeel, **zoowel** wat de belasting als **wat de wijze van** invordering betreft, is het genoegzaam, dat de zaak òf bij de wet òf bij de koloniale verordening geregeld zij zoodat inderdaad alleen wordt **buiten gesloten Koninklijk Besluit."**

Wij kunnen dus concluderen, dat, wanneer de begroting op regelmatige wijze en zonder steun van het moederland is tot stand gekomen, de huishoudelijke begroting definitief in Curaçao wordt vastgesteld.

Ingeval de begroting niet tot stand komt of verworpen wordt, moet in de afwachting van de begrotingswet de begroting van het vorig dienstjaar tot grondslag van de dienst strekken. Zelfs in dit geval kan de Koning slechts **bevelen** daarin veranderingen te brengen. Zelfstandig kan hij zelfs in dit geval de begroting van het vorig jaar niet wijzigen.

Dit punt echter evenals de quaestie van een geraamd nadelig slot der begroting, kunnen wij thans gevoegelijk ter zijde laten. Van enig belang is het nog na te gaan, hoe de uitgaven en heffingen moeten geschieden, indien de Koning bezwaar maakt tegen de voorlopig vastgestelde begroting, voordat de wet, houdende de definitieve vaststelling der begroting, in werking is getreden.

In dit geval moeten deze uitgaven en heffingen toch geschieden, uit kracht van de voorlopig vastgestelde begroting. Dit is het fundamentele beginsel der regeling.

Regelmatig moet de Gouverneur aan den Koning, die bezwaren gemaakt heeft — en wij hebben gezien wanneer en welke bezwaren de Koning kan maken — machtiging vragen, om de bedoelde uitgaven en heffingen te doen; kan dit echter om een of andere reden niet dan wordt de uitgave of de heffing toch gedaan.

Indien na het begin van het betrokken dienstjaar niet blijkt, welke wijzigingen door den Koning verlangd worden, dan wordt de door den plaatselijken vertegenwoordiger goedgekeurde begroting zonder wijziging gevolgd.

De regering besprak in de 2de Memorie van Toelichting, — Suriname voor ogen houdende — het geval, dat de Kolonie **gedurende verschillende jaren** door oorlog of soortgelijke gebeurtenissen van Nederland is afgesneden. „Ook dan zal het kennelijk doeltreffender zijn de begroting te volgen, telkens voor ieder jaar goed te keuren door de Koloniale Staten".

Mijnheer de Voorzitter., U zult zich hebben verwonderd, dat ik nog niet gesproken heb over de suppletoire begrotingen, die in de laatste jaren in belangrijkheid de hoofdbegrotingen overtreffen. Ik kan daarover zeer kort zijn. De Regeringsreglement kent geen suppletoire begrotingen. De macht, die het recht heeft de hoofdbegroting vast te stellen heeft echter ook de bevoegdheid, wijzigingen daarin aan te brengen.

Voor de wijziging der plaatselijke begroting vastgesteld bij de wet werd door het Regeringsreglement niets minder dan een wet vereist.

Bij de bespreking van de Staatsregeling zullen wij hierop terugkomen.

Met een enkel woord nog iets over de staatkundige practijk. Wat betreft het bepaalde onder artikel 104 sub 3, is mij slechts het geval van 1922 bekend, toen de Koloniale Raad geweigerd had de begroting af te handelen wegens te late indiening, verder de verwerping van het slot der rekening in 1933.

Mijnheer de Voorzitter. Mij is slechts één geval bekend, dat het Opperbestuur ex artikel 104 sub 2 bezwaar gemaakt heeft, tegen een in Curaçao voorlopig vastgestelde begroting, waarop een geraamd batig slot voorkwam. Het betreft de vaststelling van de begroting 1928 bij de wet. Dit geval is echter niet zuiver, daar het ontwerp-begroting een tekort van ƒ 1.100.000 vertoonde, waarvan ƒ 900.000 door lening gedekt moest worden. De Koloniale Raad schrapte bij amendement ƒ 1.150.000, na hevige debatten over de militaire politie, nieuwe werken duurtebijslagen enz., waarna de begroting met een overschot van ƒ 15.000 sluitend werd.

Wij zullen dit uitzonderlijke zeer onaangename geval nu niet nader bespreken. Deze quaestie heeft vele beroeringen verwekt en de positie van den toenmaligen Gouverneur is ernstig in gevaar geweest. Zo hevig was het verzet van het parlement, dat de minister moest verklaren „dat wanneer binnen zekere tijd niet mocht blijken, dat de gang van zaken bevredigender is dan door vele leden wordt geoordeeld" hij dan zeer zeker zal weten wat hem te doen staat.

Slechts één kort citaat uit het Voorlopig verslag der Tweede Kamer. Nadat zeer vele leden de houding van de regering hadden afgekeurd, volgt: „Verscheidene der hier aan het woord zijnde leden wezen erop, dat voor het onthouden van de vereiste Koninklijke goedkeurig aan deze begroting wel zeer ernstige redenen moeten hebben bestaan. Immers, het uitgangspunt van de in het Regeringsreglement neergelegde regeling is: autonomie, indien enigszins mogelijk; ingrijpen in die autonomie slechts in biezondere gevallen. Dit uitgangspunt heeft men te erkennen en deze autonomie heeft men te aanvaarden.

Mijnheer de Voorzitter dit alles, ofschoon er reden is, om met de regering en met Mr. B. de Gaay Fortman in de „Westindische Gids" 1928 pagina 159, aan te nemen, dat er feitelijk geen sluitende begroting was.

De staatkundige practijk met betrekking tot de hoofdbegroting werd geheel beheerst door de subsidies, die het moederland aan de kolonie gaf, om de begrotingen van 1867 tot 1881 en van 1895 af tot 1923 sluitend te maken. Van 1882 af tot 1894 had Curaçao een sluitende begroting. Als men de bedragen bijeen telt, die Curaçao in die 45 jaren aan subsidies genoten heeft, dan bedraagt dit niet meer dan 14 millioen gulden. De bemoeienis van de Kroon en den wetgever met de plaatselijke begroting is daarom zeer groot geweest. Alles draaide om de subsidies, maar billijkheidshalve moet worden gezegd, dat die bemoeienis dikwijls in het voordeel van de zich ontwikkelende Curaçaose bevolking was. Ik hoef echter hier niet verder op in te gaan. Doordat het parlement uiteraard niet op de hoogte was van Curaçaose toestanden, kon het opperbestuur een veel grotere invloed oefenen op de Curaçaose huishoudelijke begroting dan men wel op grond van de geschreven wet mag veronderstellen. Tengevolge van de noodzakelijke subsidies werd het gewoonte, dat de hier verlangde maatregelen, zodra daaraan onkosten verbonden waren, te voren door den Minister van Koloniën moesten worden gesanctioneerd. De Koloniale Raad is hier tegen dikwijls in verzet gekomen. In 1905 traden zelfs 11 van de 13 leden af als protest tegen de onmacht van het plaatselijk bestuur.

Na 1923 begonnen de Curaçaose begrotingen gunstig te stabiliseren en worden de bemoeienissen van het opperbestuur allengs minder, mede tengevolge van de grondwetsherziening van 1922, die meer zeggenschap eiste van de plaatselijke organen.

Instede van de subsidies werden nu kasvoorschotten verleend, die later prompt zijn terugbetaald. De bemoeienissen van het opperbestuur en wetgever werden steeds minder.

Sedert 1932 heeft Curaçao onafgebroken een gunstig sluitende begroting. De tekorten over de jaren 1928 tot en met 1931 ad. 7 millioen gulden zijn in de jaren 1933 — 1937 aan Nederland terugbetaald en kon de, in 1922 als staatsdeel erkende kolonie, een tijdperk van werkelijke financiële autonomie tegemoet gaan. De in 1865 door den liberalen Fransen van de Putte gelegde wettelijke grondslagen konden nu ook practisch staatsrecht worden.

Waarschijnlijk had Franssen van de Putte niet vermoed, dat zijn stelsel 50 jaren lang zo rigoreus zou worden toegepast. Hoezeer de Kolonie ook naar soberheid streefde — slechts 14 millioen werd door een zeer arme kolonie van het moederland gedurende bijna een halve eeuw gevraagd — zolang er nog één gulden subsidie nodig was, om de begroting sluitend te houden: de lange weg ener wettelijke regeling, de bemoeienis van het opperbestuur bleven regel. Eerst toen de subsidies ophielden, toen het Regeringsreglement de waardige leeftijd van 70 jaren naderde en de grondwet reeds de wet op de staatsinrichting in uitzicht stelde, kon het beginsel van financiële autonomie, het vrijgevig stelsel van 1865, volledige gelding verkrijgen.

Ik zal nu Mijnheer de Voorzitter alvorens over te gaan tot een bespreking van het stelsel der staatsregeling en de staatkundige practijk sedertdien de grondbeginselen der herziening van het zeventigjarig Regeringsreglement, voorzover die ons nu interesseren, in vogelvlucht nagaan. Dit is nodig, omdat tengevolge van de veranderingen der machten in het algemeen, ook de speciale bevoegdheden, zonder uitdrukkelijke vermelding en speciale wetsartikelen, veranderd kunnen zijn.

De Commissie van advies omtrent de herziening van de Westindische Regeringsreglementen en begrotingspolitiek van 1922, in de wandeling genaamd de commissie Staal, adviseerde „bij gebreke aan iets beters het tegenwoordig stelsel te handhaven, ook wat betreft de bestendiging van die artikelen der beide Regeringsreglementen (artikelen 107S en 99C,) waarbij de bezoldiging enz. van den Gouverneur en de kosten van land- en zeemacht ten laste van de Staatsbegroting zijn gebracht, daar haars inzien deze Staatsorganen behoren te blijven. Al heeft het subsidiestelsel aan Suriname en Curaçao volgens het oordeel van bevoegden het voordeel geschonken van een in zijn onderdelen goed verzorgd bestuur, zoals men welhaast nergens in de nabuurschap zal aantreffen, niettemin is de Commissie er zich ten volle van bewust, dat in het tegenwoordig systeem van het bijpassen van tekorten, morele bezwaren schuilen en de autonomie niet geheel tot haar recht kan komen onder de bestaande financiële afhankelijkheid, welke ertoe leidt, dat de Rijkswetgever te veel afdaalt in kleinigheden van de huishouding en hem ertoe kan brengen uit eigen beweging de begroting met nieuwe uitgaven te bezwaren".

„Zij mogen de verwachting uitspreken, dat die wetgever zich zelf hierin zal beperken; het treffen van regelingen ter voorkoming van dat ingrijpen zou echter zonder zin zijn".

Hoe de wetgever zich in 1936 in de wet op de Staatsinrichting beperkt heeft, zullen we over enige ogenblikken zien, bij de bespreking van de desbetreffende wetsartikelen.

In de inleiding in de Memorie van Toelichting op het eerste wetsontwerp, houdende herziening van het Regeringsreglement van 1865, noodzakelijk geworden, tengevolge van de eisen, gesteld bij de artikelen 60, 61, 62 van de grondwet van 1922, waarbij o. a. werd onderscheiden tussen wetgeving en bestuur, werd bepaald, dat, voorzover niet bij de grondwet of andere wet zekere bevoegdheden aan den Koning zijn voorbehouden, het algemeen bestuur over Suriname en Curaçao in naam des Konings wordt uitgeoefend door de gouverneurs en de regeling van de inwendige aangelegenheden van Suriname en Curaçao op de wijze bij de wet vast te stellen, overgelaten werd aan aldaar gevestigde organen, tenzij bij de wet de bevoegdheid tot regeling van bepaalde onderwerpen of in bepaalde gevallen aan den Koning wordt voorbehouden.

De regering was echter van mening, en met betrekking tot het onderwerp der begroting in vele opzichten terecht, dat de herziening van de Westindische Regeringsreglementen niet van zo ingrijpende aard hoefden te zijn; immers deze reglementen beantwoorden reeds voor de Grondwetsherziening in belangrijke mate aan de beginselen, welke in die wijzigingen zijn vastgelegd.

Toch hebben die wijzigingen een diepere betekenis dan op het eerste gezicht uit deze mededeling van de regering blijkt, zoals wij later zullen zien.

Voordat wij echter hierop nader ingaan, is het van belang § 105 en 106 van de Memorie van Toelichting aan te halen. U zult in die passage hetzelfde vinden, wat ik hierboven gezegd heb, nl. dat voor de vaststelling bij de wet de subsidie beslissend is.

En als ik deze passage aan U heb voorgelezen, Mijnheer de Voorzitter, dan hoop ik, dat U mij niet zult verwijten, dat ik U zolang heb bezig gehouden, terwijl ik zou hebben kunnen volstaan met dit citaat, waarin heel ons begrotingsrecht kort is samengevat. Want, Mijnheer de Voorzitter, zoals een bekend Engels spreekwoord zegt „there are wheels within wheels" § 105. „Het geldend artikel 112 van het Regeringsreglement van Suriname (artikel 104 Curaçao) vordert onder 1o vaststelling van de begroting bij de wet ingeval een **Rijksbijdrage nodig** is tot aanvulling van de eigen middelen.

Het beroep, op een Rijksbijdrage is dus beslissend. Wordt een andere tegemoetkoming verschaft, zoals voor Curaçao geschied is door het verlenen van een, later te verrekenen extra-crediet aan kasvoorschotten, dan behoeft de begroting waarbij van die tegemoetkoming gebruik gemaakt is niet door den Rijkswetgever te worden vastgesteld.

Toch schijnt het regelmatig dat ook in een dergelijk geval, waarin het gewest feitelijk niet door eigen middelen in de uitgaven van de begroting kan voorzien, de wetgever over [...] groting beslist. Dit kan bereikt w[...] door te bepalen, dat elke be[...] die een tekort aanwijst door de[...] derlandsen wetgever moet w[...] vastgesteld, onafhankelijk van d[...] ze, waarop in dat tekort zal w[...] voorzien.

Hiervan is uitgegaan bij de vo[...] stelde nieuwe lezing van het ge[...] onder 1e van het artikel.

Het gestelde onder 2o is alle[...] der wille van de nauwkeurighe[...] uitdrukking gewijzigd.

(De vervanging van: „tweede [...] dag der maand Mei" door [...] Dinsdag der maand Juni" is een [...] van de verschuiving van data, b[...] ken bij § 75.)

Het nieuwe slotlid dient om [...] twijfel te stellen, dat als de aan[...] lijk **voorlopig vastgestelde** begro[...] **evenwicht was en** dientengev[...] **automatisch** overgaat in een de[...] ve begroting doch nadere wijz[...] het evenwicht verbreken, die w[...] gen door de wet behoren te w[...] bevestigd."

§ 106 „In het ontworpen [...] artikel 113 is in zover afgew[...] van het thans geldende, dat [...] aan, zolang de definitieve be[...] nog niet is afgekondigd, uitsluit[...] begroting van het vorig jaar, tot [...] slag van het beheer strekt (v[...] hierbij artikel 110 der Indische S[...] regeling). Er zal dus niet voo[...] lopen mogen worden op de voo[...] begroting van het nieuwe jaar. [...] sen openen de slotwoorden de ge[...] heid om des vereist hiervan af te [...] ken, in opdracht of met machtigi[...] den Koning."

Indien U het mij veroorlooft, [...] heer de Voorzitter, zal ik nog n[...] de betekenis van de voorgestelde [...] zigingen ingaan, maar voorzove[...] dig en voorzover de stukken [...] bezit, mij daartoe in staat stelle[...] inwendige geschiedenis van deze [...] lingen nagaan, waarna ik zal te[...] ren tot de bepalingen zelf en d[...] damentele veranderingen in [...] staatsinrichting tengevolge van [...] Grondwet en Staatsregeling.